

УДК 327.8 (438):061.1ЄЄ

**PREZYDENCJA POLSKI W RADZIE UE A PARTNERSTWO WSCHODNIE.
SUKCES CZY PORAŻKA?**

Aleksandra Trzcielińska-Polus

*University of Opole, Institute of Political Science,
89, Katowicka Str., Opole, Poland, 45-061, tel. (077) 452-74-74,
e-mail: apolus@uni.opole.pl*

Polish initiatives of the Eastern partnership during the Polish Presidency in the Council of the European Union are investigated.

Key words: Eastern Partnership, Polish Presidency, European Union, cooperation.

Wprowadzenie. Rola polityki wschodniej w polskiej polityce zagranicznej. Polityka wschodnia stanowi ważną, nazywaną niekiedy nawet kluczową, część polskiej polityki zagranicznej. W okresie przystępowania naszego kraju do UE w 2004 r., tzw. polską specjalnością proklamowano zadanie pełnienia roli «patrona i promotora europejskiej polityki wschodniej».

Jeszcze w procesie starań o akcesję Polski do Unii Europejskiej prezentowaliśmy nasze aspiracje do odgrywania roli pośrednika i pomostu pomiędzy UE a postradzieckimi państwami leżącymi za naszą wschodnią granicą. Pretendowaliśmy do pełnienia tej szczególnej roli i występowania na forum Unii w charakterze rzeczników interesów przede wszystkim takich państw jak Ukraina czy Gruzja. Daliśmy też wyraz zdolności do pełnienia takiej funkcji na przełomie 2004 i 2005 r., tj. w czasie Pomarańczowej Rewolucji na Ukrainie, odgrywając rolę mediatora pomiędzy opozycją a rządzącymi. Najsłabszym ogniwem naszej polityki wschodniej były i pozostają relacje z Rosją.

Roman Kuźniar uznał ułożenie stosunków ze wschodnimi sąsiadami za jedno z podstawowych wyzwań wszystkich kolejnych rządów po 1989 r. [1, s. 72]

Jednakże brak realizacji zapowiadanej roli pomostu między Wschodem a Zachodem na forum Unii Europejskiej uznawany jest powszechnie za porażkę polskiej polityki zagranicznej. Były prezydent RP, Aleksander Kwaśniewski, twierdzi, że polityka wschodnia budzi w Polsce ogromne emocje: po pierwsze, ze względu na złożoną przeszłość (chodzi tu przede wszystkim o stosunki z ZSRR a także problemy dotyczące historii w relacjach polsko-ukraińskich), a po drugie, z powodu żywotnych interesów państw, których ona dotyczy.

Polska ma strategiczne położenie (pojmowane wielokrotnie w przeszłości jako przekleństwo) pomiędzy Niemcami a Rosją, a jednocześnie pomiędzy Wschodem a Zachodem Europy. Eugeniusz Romer twierdził, że «Polska jest częścią Zachodu, a interesy ma na Wschodzie» [2, s. 73].

W polityce wschodniej III RP szczególne znaczenie przywiązywano do Ukrainy, a stosunki z tym państwem określono jednostronnie mianem strategicznego

partnerstwa¹. Relacje z Ukrainą były i są często do dziś traktowane jako sprawdzian skuteczności całej polskiej polityki wschodniej. Ukraina postrzegana jest jednak jako trudny partner i obszar wielu niewiadomych. W Europie uważana jest za państwo, gdzie pomiędzy Rosją a Polską toczy się rywalizacja o wpływy.

Polska starała się i stara nadal z jednej strony wspierać, a nierzadko także rozbudzać wśród społeczeństwa ukraińskiego proeuropejskie i proatlantyckie aspiracje, a z drugiej strony podtrzymywać i wspierać na forum Unii Europejskiej oraz NATO zasadę «otwartych drzwi» wobec państw Europy Wschodniej, w tym szczególnie wobec Ukrainy.

W 1998 r. ówczesny minister spraw zagranicznych RP Bronisław Geremek, stwierdził: «Niezależna Ukraina ma kluczowe znaczenie strategiczne zarówno dla Polski i jej bezpieczeństwa, jak i dla równowagi w całym regionie. Zachowanie uprzywilejowanych stosunków z Ukrainą sprzyja wzmocnieniu bezpieczeństwa europejskiego» [4]. Podobnego zdania był Zbigniew Brzeziński.

Idea Partnerstwa Wschodniego zgłoszona przez Polskę na forum Unii Europejskiej jest ściśle związana z polską polityką wschodnią.

Partnerstwo Wschodnie. Partnerstwo Wschodnie, stanowiące jeden z wymiarów Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, zatwierdzone zostało w marcu 2009 r. i zainaugurowane 7.05.2009 r. w Pradze podczas prezydencji Republiki Czeskiej. Wtedy też odbył się pierwszy szczyt w sprawie Partnerstwa Wschodniego. Zaplanowano, że kolejne szczyty odbywać się będą co dwa lata². Partnerstwo Wschodnie skierowane zostało do sześciu państw byłego ZSRR: Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy. Ma ono w zamyśle pomóc w stopniowym włączaniu ww. państw do programów UE (po podpisaniu umów stowarzyszeniowych) i integracji z rynkiem unijnym (przez utworzenie stref wolnego handlu), a także przyczynić się do liberalizacji reżimu wizowego wobec obywateli wymienionych krajów.

Projekt Partnerstwa Wschodniego, zainicjowany przez Polskę i wsparty przez Szwecję, miał stanowić swoisty przełom w ukazywaniu europejskiej perspektywy grupie sześciu państw postsowieckich. Jednakże, patrząc chociażby na rozwój sytuacji na Ukrainie, można odczuwać swego rodzaju rozczarowanie i zawód (z jednej strony padają bowiem z ust polityków ukraińskich deklaracje pronijne, a z drugiej strony działania władz a także nastroje społeczeństwa nie odzwierciedlają tych dążeń).

Partnerstwo Wschodnie ma wspierać w objętych nim państwach wdrażanie reform politycznych (demokratyzację stosunków i umacnianie demokratycznych instytucji) oraz gospodarczych (realizację zasad gospodarki rynkowej i budowę jej konkurencyjności), a także kształtowanie społeczeństw obywatelskich. Wydaje się jednak, że istotę i główny cel programu wyraził premier Szwecji, Fredrik Reinfeldt,

¹ Taki termin pojawił się w sierpniu 1993 r., kiedy premier Hanna Suchocka określiła rozwój strategicznego partnerstwa z Ukrainą jako jeden z priorytetów polskiej polityki zagranicznej.

² Kolejny szczyt miał odbyć się 27.05.2011 r. podczas prezydencji Węgier.

który w kontekście Partnerstwa Wschodniego stwierdził: «Jeśli nie będziemy eksportować stabilności, zaimportujemy niestabilność». A więc Partnerstwo Wschodnie leży w dobrze pojętym interesie Polski i innych państw członkowskich UE.

Prezydencja Polski w Radzie UE i jej priorytety. Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej była szansą dla naszego państwa a zarazem ogromnym wyzwaniem. Stanowiła ona bowiem z jednej strony okazję do kreowania i wzmocnienia wizerunku Polski jako państwa wiarygodnego na arenie międzynarodowej, w tym przede wszystkim na scenie unijnej; z drugiej zaś – jako adwokata i rzecznika interesów państw leżących za naszą wschodnią granicą, a jednocześnie za zewnętrzną granicą UE. Prezydencja stanowiła jednocześnie ogromne wyzwanie, albowiem wymagała zorganizowania setek posiedzeń, sesji, konferencji, briefingów, think tanków (a więc wielu zabiegów organizacyjnych), przy których uwzględnić należało interesy poszczególnych państw członkowskich i Unii jako całości, a także reagować na zmieniającą się sytuację ekonomiczną i polityczną w Unii oraz w świecie zewnętrznym.

Była to 108. rotacyjnie obejmowana prezydencja w historii Wspólnot Europejskich i pierwsza w czasie członkostwa Polski w UE.

Aby móc ocenić sprawność przebiegu prezydencji zwrócić należy uwagę na kilka wybranych kryteriów tej oceny:

- trafność sprecyzowanych na wstępie celów i zadań, jakie miały zostać osiągnięte podczas prezydencji oraz poziom ich realizacji;

- zdolność do reakcji i odpowiedzi na nowo zaistniałe okoliczności i aktualne wyzwania, wymagające szybkiej mobilizacji sił i środków;

- kunszt mediacyjny – umiejętność współpracy z partnerami, a jeśli to konieczne – zdolność do wypracowywania kompromisów, przekonywania, nakłaniania i pozyskiwania koalicjantów, godzenia rozbieżnych interesów oraz doprowadzania do konsensu;

- kontynuacja/realizacja postanowień przyjętych podczas poprzednich prezydencji oraz współpraca i uzgadnianie stanowisk z kolejnymi dwoma państwami mającymi sprawować prezydencję (w przypadku Polski chodzi o Danię i Cypr).

Priorytety sformułowane na czas polskiej prezydencji były następujące:

- wzrost gospodarczy («integracja europejska jako źródło wzrostu»). Polska deklarowała, że realizacja tego celu odbędzie się m.in. przez zacieśnianie współpracy gospodarczej ze wschodnimi sąsiadami UE³;

- bezpieczeństwo («bezpieczna Europa – żywność, energia, obronność»);

- otwartość («Europa korzystająca na otwartości»).

Czy te ambitne cele, zapowiedzi i oczekiwania Polski zostały zrealizowane?

---

³ Jedną z koncepcji stanowi plan stworzenia (na wzór EOG) wspólnego obszaru ekonomicznego UE i państw Partnerstwa Wschodniego. Obszar ten miałby powstać na bazie dorobku prawnego UE i gwarantować swobodny przepływ towarów, usług i kapitału.

W sierpniu 2011 r. francuskie media pisały o polskiej prezydencji, że dzięki Polakom pojawi się szansa zmiany oblicza Europy, że Polska wyrwie ją z marazmu i «porwie do tańca» dzięki euroentuzjazmowi, jaki w Polsce panuje, oraz że ożywimy ducha wspólnoty i wprowadzimy Unię na drogę gospodarczego rozwoju.

Na końcu października 2011 r. francuski «Le Monde» konstatował jednak, że kryzys strefy euro zepchnął polską prezydencję do podrzędnej roli obserwatora, oraz że Polska została wykluczona z procesu podejmowania decyzji w Unii Europejskiej.

Istotnie, w czasie trwania polskiej prezydencji sytuacja w wielu dziedzinach skomplikowała się i utrudniła realizację założonych celów.

Do uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych polskiej prezydencji, składających się na tzw. fenomen sytuacyjny, utrudniający urzeczywistnienie wytyczonych zadań zaliczyć należy m.in.:

1. kampanię wyborczą i wybory parlamentarne w Polsce;
2. kryzys finansowy strefy euro;
3. wydarzenia w Afryce Północnej, w tym głównie w Libii;
4. sytuację wewnętrzną na Ukrainie (w tym przede wszystkim proces i wyrok siedmiu lat więzienia dla byłej premier Julii Tymoszenko);
5. nasilenie konfrontacyjnego kursu w polityce prezydenta Białorusi i coraz trudniejszą sytuację polityczną oraz gospodarczą tego państwa.

Dodać należy, że w kontekście wszystkich wyżej wymienionych trzech priorytetów polscy politycy podkreślali wielokrotnie, że główny kierunek polityki zagranicznej UE podczas prezydencji Polski wytyczony został na Wschód. Postrzegano prezydencję jako szansę do zacieśnienia współpracy politycznej i gospodarczej z państwami postradzieckimi na wschodzie Europy.

Liczono, że w czasie trwania prezydencji:

- zakończone zostaną negocjacje w sprawie układu UE–Ukraina o stowarzyszeniu i utworzeniu strefy wolnego handlu oraz że nastąpi jego parafowanie, a następnie podpisanie;
- podobne umowy mogą zostać sfinalizowane (a przynajmniej znacznie posunięte naprzód) z Mołdawią, Azerbejdżanem, Armenią i Gruzją;
- zaawansowane zostaną rozmowy na temat liberalizacji wizowej wobec obywateli państw Europy Wschodniej;
- podjęte zostaną starania o otwarcie dla Europy Wschodniej programu wymiany studentów Erasmus.

Realizacja założeń dotyczących Partnerstwa Wschodniego podczas polskiej prezydencji. Kulminacyjnym punktem, najważniejszym wydarzeniem i kluczowym przedsięwzięciem w okresie polskiej prezydencji określono dwudniowy szczyt Partnerstwa Wschodniego, który odbył się w Warszawie w dniach 29–30.09.2011 r. z udziałem czołowych polityków – przedstawicieli 33 państw (27 państw członkowskich UE i 6 państw objętych Partnerstwem Wschodnim⁴) oraz najwyższych

⁴ W szczycie wzięli udział m.in: niemiecka kanclerz Angela Merkel, premier Francji François Fillon, premier Hiszpanii Jose Zapatero, premier Węgier Viktor Orban, wicepremier

władz UE (Jose Manuel Barroso, Jerzy Buzek, Herman Van Rompuy, Catherine Ashton).

Z perspektywy zakończonej prezydencji, stwierdzić należy, że ożywienie Partnerstwa Wschodniego było celem bardzo ambitnym. Oczekiwania państw postsowieckich również były ogromne. Świadczą o tym m.in. następujące wypowiedzi:

– Konstantin Yelisieiev, przedstawiciel Ukrainy przy UE, stwierdził w czerwcu 2011 r., że «polska Prezydencja będzie czasem wielkiej szansy dla narodu ukraińskiego, a także pozwoli na przełom w relacjach na linii Ukraina-UE»;

– również w Mołdawii wyrażano przekonanie, że «na Polskę można liczyć» i oczekiwano, że «okres polskiej Prezydencji będzie czasem zacieśnienia współpracy z Unią» [3].

Podczas szczytu przyjęta została Wspólna deklaracja, która – zgodnie z założeniami – miała dać «czytelny sygnał wszystkim sześciu krajom partnerstwa, że Unia Europejska jest gotowa im pomagać, rozmawiać o ich europejskich aspiracjach i o formach ściślejszej integracji» [5].

Nie zawarto w niej jednak odniesienia do sytuacji na Białorusi. Zaproszony minister spraw zagranicznych tego państwa nie przybył, a ambasador Białorusi w Polsce, który miał go zastąpić, poinformował w specjalnym oświadczeniu, że także nie weźmie udziału w szczycie⁵. Wypracowana podczas spotkania tak zwana Deklaracja Białoruska została podpisana tylko przez przedstawicieli państw członkowskich UE. Wyrażono w niej głębokie zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją na Białorusi w odniesieniu do realizacji praw człowieka, demokracji i rządów prawa. Znalazły się tam także słowa ubolewania z powodu pogorszenia wolności mediów tym państwie. Wezwano do:

- natychmiastowego uwolnienia i rehabilitacji wszystkich więźniów politycznych,
- zaprzestania represji wobec społeczeństwa obywatelskiego i mediów,
- rozpoczęcia dialogu politycznego z opozycją.

Deklaracja, jak wspomniano powyżej, nie została podpisana przez przedstawicieli Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy.

Spośród innych inicjatyw zrealizowanych podczas polskiej prezydencji w odniesieniu do Partnerstwa Wschodniego wymienić należy następujące:

- szczytowi towarzyszyła «Konferencja Partnerstwa Wschodniego: ku europejskiej wspólnotocie demokracji, dobrobytu i silniejszego społeczeństwa obywatelskiego» (z udziałem organizacji pozarządowych i naukowców);

Wielkiej Brytanii Nick Clegg, prezydent Litwy Dalia Grybauskaitė, minister spraw zagranicznych Włoch Franco Frattini, prezydent Ukrainy Wiktor Janukowycz, prezydent Gruzji Micheil Saakaszwili, prezydent Azerbejdżanu Ilham Alijew, prezydent Armenii Serż Sarkisjan, premier Mołdawii Vlad Filat.

⁵ Pomimo bojkotu szczytu przez władze oficjalne Białorusi, w pierwszym dniu odbyło się spotkanie D. Tuska, R. Sikorskiego, A. Merkel oraz H. Van Rompuy'a z przedstawicielami białoruskiej opozycji.

– w Poznaniu odbyła się we wrześniu konferencja założycielska władz lokalnych i regionalnych, w wyniku której powstał Komitet Regionów ds. Partnerstwa Wschodniego;

– w Sopocie 30.09.2011 r. utworzone zostało Forum Biznesu Partnerstwa Wschodniego;

– działało Zgromadzenie Parlamentarne Euronest⁶ – forum dyskusji deputowanych do Parlamentu Europejskiego i posłów do parlamentów narodowych państw uczestniczących w Partnerstwie Wschodnim;

– uruchomiono program zintegrowanego zarządzania granicami i program wspierania małej i średniej przedsiębiorczości w państwach objętych Partnerstwem Wschodnim;

– 9.09.2011 r. – z inicjatywy Waldemara Pawlaka odbyła się dyskusja 20 ministrów gospodarki państw członkowskich UE i krajów objętych Partnerstwem Wschodnim na temat szans wzmocnienia współpracy gospodarczej (debata pt. «Rozszerzenie jednolitego rynku europejskiego dla Krajów Partnerskich jako impuls dla wzajemnego rozwoju gospodarczego» miała miejsce podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy);

– z udziałem 250 uczestników z kilkunastu państw zrealizowano Kongres Kultury Partnerstwa Wschodniego (21–23.10.2011 r. w Lublinie) i trzecie (po Brukseli i Berlinie) Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego (28–30.11.2011 r. w Poznaniu);

– zorganizowano też dwa nieformalne spotkania ministrów ds. transportu państw członkowskich UE na temat współpracy transportowej z państwami objętymi Partnerstwem Wschodnim.

Podsumowanie. Konkludując, należy odpowiedzieć na pytanie postawione w tytule, czy założenia dotyczące Partnerstwa Wschodniego zostały podczas polskiej prezydencji w pełni zrealizowane? Jednoznacznej odpowiedzi trudno udzielić. Z pewnością zrobiono wiele na tym polu. Przede wszystkim rozszerzono współpracę Unii Europejskiej z państwami Partnerstwa Wschodniego o nowe obszary i włączono do niej wielu nowych aktorów. Plany i oczekiwania były jednak większe. Nie rozpoczęto negocjacji o wprowadzeniu ruchu bezwizowego. Nie podjęto rozmów na temat problemów terytorialnych (np. na Kaukazie czy dotyczących Naddniestrza).

Do przyczyn słabszych od oczekiwanych efektów realizacji zadań Partnerstwa Wschodniego zaliczyć należy m.in. następujące:

– Partnerstwo Wschodnie przysłoniły poważne problemy strefy euro;
– niewielkie zainteresowanie Partnerstwem Wschodnim wykazywały inne państwa członkowskie UE, w tym szczególnie Republika Federalna Niemiec (Niemcy silniej wspierają i forsują Partnerstwo dla Modernizacji skierowane ku Rosji) a także Francja

---

⁶ Euronest został powołany podczas prezydencji Czech, a akt ustanawiający został podpisany w Brukseli w dniu 3.05.2011 r. ze względu na spory dotyczące uczestnictwa Białorusi. Nikłe zainteresowanie inicjatywą Euronest zademonstrowały podczas polskiej prezydencji: Azerbejdżan, Białoruś i Armenia.

i Włochy – bardziej zainteresowane stosunkami z sąsiadami w Afryce Północnej niż w Europie Wschodniej;

– skomplikowana sytuacja polityczna na Ukrainie, która spowodowała, że nie doszło do zapowiadanego we Wspólnej Deklaracji podpisania Umowy Stowarzyszeniowej i umowy o utworzeniu strefy wolnego handlu (umowy o pogłębionym handlu)⁷ z Ukrainą;

– brak jednolitej i spójnej strategii Unii Europejskiej jako całości (brak jasno sprecyzowanych ram działania) w stosunku do państw postradzieckich;

– ograniczone fundusze (600 mln EUR przeznaczonych na sfinansowanie tego programu od 2010 do 2013 r. to zaiste symboliczna kwota)⁸.

Rezultaty realizacji założeń dotyczących Partnerstwa Wschodniego podczas polskiej prezydencji w Radzie UE nie można nazwać porażką, ale nie były one także spektakularnym sukcesem i nie przyniosły przełomowych zmian. Polska z pewnością jednak wzmocniła na unijnej arenie swoją pozycję jako państwa – promotora i orędownika interesów państw Europy Wschodniej. Dwie kolejne prezydencje (duńska i cypryjska) nie wykazały już tak dużego zainteresowania sprawami państw Europy Wschodniej.

Podkreślić jednak należy, że Partnerstwo Wschodnie wymaga – obok zaangażowania strony unijnej – także woli współpracy z Unią Europejską oraz aktywnego uczestnictwa państw objętych tym programem, w tym doskonalenia struktur i standardów demokratycznych, rozwoju gospodarki wolnorynkowej, odpolitycznienia systemu sądownictwa, zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i realizacji przemian społecznych, w tym rozbudzania aktywnej partycypacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach politycznych i społecznych.

Kolejny szczyt w ramach Partnerstwa Wschodniego ma odbyć się w drugiej połowie 2013 r., a środki na kolejne dwa lata mają wzrosnąć do 2 mld EUR.

BIBLIOGRAFIA

1. *Kuźniar R.* Droga do wolności. Polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej / R. Kuźniar. – Warszawa, 2008. – 335 s.

2. *Najder Z.* Główne problemy polityki wschodniej Polski, w: Polityka wschodnia Polski. Uwarunkowania, koncepcje, realizacja / Z. Najder. – Lublin : Inst. Europy Środkowo-Wschodniej, 2009. – 416 s.

⁷ 19.10.2011 r. zakończono techniczne negocjacje w sprawie umowy stowarzyszeniowej, której częścią jest umowa o powołaniu strefy wolnego handlu. Wizyta prezydenta W. Janukowycza w Brukseli 20.10.2011 r. została odwołana, a podczas szczytu Ukraina-UE 19.12.2011 r. w Kijowie nie doszło nawet do parafowania omawianej umowy.

⁸ Co prawda dodatkowo Europejski Bank Inwestycyjny uruchomił Program Eastern Partners Facility, w ramach którego przeznaczono 1,5 mld EUR na wsparcie przedsiębiorstw w krajach Partnerstwa, ale są to środki udzielane w większości w formie kredytów wymagających wkładu własnych środków.

3. *Barriga T.* Partnerstwo Wschodnie oczekuje wsparcia podczas Polskiej Prezydencji (on-line 14/06/2011). – Available from : <http://www.uniaeuropa.org/partnerstwo-wschodnie-oczekuje-wsparcia-podczas-polskiej-prezydencji>.

4. *Exposé* ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka w Sejmie z 5.05.1998 r. (on-line). – Available from : <http://www.stosunki-miedzynarodowe.pl/przemowienia/geremek-expose3.html>.

5. Wspólna deklaracja szczytu Partnerstwa Wschodniego (on-line 30/09/2011). – Available from : <http://www.euractiv.pl/prezydencja/artukul/wspolna-deklaracja-szczytu-partnerstwa-wschodniego-002981>.

Стаття надійшла до редакції 15.10.2012

Прийнята до друку 25.10.2012

ГОЛОВУВАННЯ ПОЛЬЩІ У РАДІ ЄС ТА СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО: УСПІХ ЧИ ПОРАЗКА

Олександра Тщелінська-Полус

*Институт політології Опольського університету,
бул. Катовицька, 89, м. Ополь, Республіка Польща, 45-061, тел. (077)452-74-78,
e-mail: apolus@uni.opole.pl*

Досліджено польські ініціативи в межах Східного партнерства під час головування Польщі у Раді Європейського Союзу.

Ключові слова: Східне партнерство, головування Польщі, Європейський Союз, співпраця.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬСТВО ПОЛЬШИ В СОВЕТЕ ЕС И ВОСТОЧНОЕ ПАРТНЕРСТВО: УСПЕХ ИЛИ ПОРАЖЕНИЕ

Александра Тщелинская-Полус

*Институт политологии Опольского университета,
ул. Катовицкая 89, г. Ополь, Польша, 45-061, тел. (077) 452-74-78,
e-mail: apolus@uni.opole.pl*

Исследованы польские инициативы в рамках Восточного партнерства во время председательства Польши в Совете Европейского Союза.

Ключевые слова: Восточное партнерство, председательство Польши, Европейский Союз, сотрудничество.